

בפרק הקודם סקרנו בהרחבה את ראשיתה של פרשת "האח והאחות", פרשה שהגיעה לשיאה בחודש זה בדיוק לפני 30 שנה, באותה ישיבה מיוחדת של מועצת גדולי התורה בה השתתפו גם מרן הגרש"ז אריעראך זצוק"ל ויבדלחט"א מרן הגר"ש אלישיב שליט"א.

תוך סיכון עצמי

באחד העיתונים הכלליים שסקר לפני למעלה מ-20 שנה את פרשת הממזרים, נכתב: "המלחמה שפרצה בין המחנה החרדי בדיונות, שהנהיג (מרן הגאון) הרב יוסף שלום אלישיב, לבין המחנה הדתי-לאומי בראשות הרה"ר האימחני שלמה גורן. שני הדיינים הבולטים הנוספים בצד החרדי היו (הגאון) אליעזר גולדשמידט ו(הגאון) בצלאל דולטי. נאמניו של גורן כינו את ויגמן 'המוציא לפועל של התנועה האנטי-ציונית'".

שלושים שנה בדיוק חלפו מאז. אחרי פרשת זיידמן, פרצה פרשת האח והאחות. מרן ראש הישיבה הגרמ"מ שך זצוק"ל עמד כחוד תנית בפרץ, הזעיק את עולם התורה, וזעקת ליבו הניעה את אמות הסיפים כנגד הרוצים להפוך דעת תורה והלכה לפלסטר * מרן הסטייפלר זצוק"ל יצא במחאה נוקבת כנגד "המגלה פנים בתורה שלא כהלכה" והזעיק את הנאמנים לדבר ד' למערכה * עוד לפני שניתן "ההיתר", הבחין עמוד ההוראה מרן הגר"ש אלישיב שליט"א בסכנה הולכת וקרבה והתייצב כחומה בצורה על משמר ההלכה ופעל בכל כוחותיו כדי להסיר חרפה ומכשול נורא ולהלחם בכל נסיון לפגוע בהלכה - קודש הקודשים של האומה היהודית * למערכה הנחושה שנועדה לקעקע את ה"היתר" של גורן היו זרועות שונות וכיוונים שונים. אחת מדרכי המלחמה היתה פרסום מודעות ענק גם בעיתונות הכללית שחשפו את שקריו ואת תעלוליו של גורן, כדי שגם הצבור הרחב יבין עד כמה אין כאן כלל שני צדדים - אלא הלכה צרופה מול חוכא ואיטולא * פעילותו של הרב ויגמן בפרשה זו היתה בהכוונתו של מרן הגר"ש שליט"א * פרק נוסף מזכרונותיו / פרק ג'

על משמור התורה וההלכה

אח"ח 1234567

ברבנות, והם לא התכוונו להחמיא לו על כך. גורן היה פורץ בצווחות כל פעם שהוא היה שומע את השם של ויגמן, מדוח פליט הרבנות באותה תקופה שהיה מקורב לגורן. בכתבה שלפנינו, נרחיב אודות מסע הפרסומים, שהצליחו לקעקע את "פסקיו" של גורן, לכל יטעה מאן דהו כי יש שני צדדים כביכול. הרב ויגמן אף מציג בפנינו קבלות על תשלומי הפרסומים שנעשו בעיתונות הכללית על-גבי עמודים שלימים, וזאת בצירוף המסמכים הרלוונטיים הקשורים לפרשה, כאשר לצד ה"חיבור" של גורן שבו ביקש להצדיק את ה"היתר"

אחת ממודעות הענק שפורסמו בעתונות דאז

שבת קרש

גילוי דעת

לרגל ההודעה שפורסמה ברבים בדבר „נידוי“ שהוכרז על הרב שלמה לורנץ שליט"א, כאשר בא לתבוע עלבונם של תלמידיו חכמים מובהקים הנרדפים ע"י אדם אשר כבר קבעו ופסקו גדולי התורה לגביו.

**שמעשיו הם מעשייתעותועים
וכל פסקיו והוראותיו בטלים –**

הרינו מגלים בזה דעתנו, דעת-תורה,
שה„נידוי“ הזה אין בו כל ממש,
והוא בטל ומבוטל מעיקרו.

אלעזר מנחם מן שר יעקב ישראל קנייבסקי
שלמה זלמן אויערבך יוסף שלום אלישיב

העיתונות שעמדו לימינו של גורן, במאבק נגד דעת התורה וההלכה, אשר „מחמיר כשיטת בית שמאי“, ולא מתחשב בדמעות העשוקים מרי הנפש הנדכאים והחלכאים... בעוד בראש מגיני החלשים עומד הרה"ר, אשר בשחצנות חצופה דיבר סרה בכל גדולי ישראל וראשי אבות בתי הדין בארץ - הביאה להחלטה שיש לצאת במסע הסברה מקיף ונרחב ולהציג את כל מסכת שקריו של גורן.

כאן המקום לציין, כי גורן הוציא חוברת שלמה בשם „פסק דין בעניין האה והאחות“, בו הביא את נימוקיו להיתר. בשעתו צוטטו כמה פנינים מהחוברת, בה התעלה על עצמו בהגיגיו וליצנותו, בהריסת ההלכה הפשוטה והנכונה, בדרך עקלקלות מפותלת וסבוכה, נגד פסקי גדולי הדיינים בארץ.

כאמור, ההיתר עצמו, נעשה מתוך גישה פשטנית, שאם הבעל הראשון ייהפך לגוי גמור, א"כ מתכבד שגב' לנגר לא הייתה אשתו ואינה נשואה על פי דין תורה ליהודי, ואינה צריכה גט ממנו, ואין איסור בנשואיה השניים, וממילא הבנים אינם ממזרים. מכאן הדרך היתה קצרה. המטרה כבר סומנה והוגדרה מראש, ומה שנותר זה רק לסמן את העיגולים סביב לחיצים.

מה שצריך היה זה רק לבנות פסיפס של שברי עדויות, וגם מפסולי עדות, וממסמכים שאין להם שום תוקף הלכתי, ולהוכיח שהבעל הראשון היה גוי ונשאר בגויותו, וממילא הכל על

פסיקת בית הדין היתה ברורה והחלטית: האה והאחות פסולים לבוא בקהל ישראל. כעבור כעשר שנים הם פונים כדי לבקש היתר גישואים. הפעם התיק הגיע לדיון לבית הדין הרבני בפתח תקווה, בראשותו של האב"ד הגרש"ש קרליץ זצ"ל. ביה"ד דן בשנית בתיק בצורה מקיפה ויסודית והכריע בשנית נחרצות כי החלטת ביה"ד הקודמת שרירה וקיימת ואין להתיר בקהל את ילדי הזוג.

מרב הגר"ש אלישיב שליט"א הכיר את הנושא לפני ולפנים, ועמד בקשר יומיומי הדוק ורצוף עם הגרש"ש קרליץ זצ"ל שדן בתיק בפתח-תקווה בשלבי השונים. כן יצאו מתחת ידיו פסקי דין בענין בחודש תמוז תשכ"ח, בחשון תשל"ל והפסק האחרון ניתן ב"ג שבט תשל"ל אז קבע ביה"ד בראשותו, כי „לאחר שמיעת התיק והעיון בחומר שבתיק ולאור נימוקי ביה"ד האזורי, אין בידינו לשנות את פסק הדין נשוא הערעור“.

מסע הסברה

„פסק הדין“ של גורן, כי הוא מתיר את האה והאחות לבוא בקהל ישראל, פורסם בעיתון „הצופה“ ב"ח כסלו. גורן טען, כי ה"היתר" נחתם כמה ימים קודם לכן יחד עם עוד קומץ דיינים עלומי שם ומסתוריים עוד באותו ערב נישאו בנישואי בזק האה והאחות. חשיפת ה"היתר" בכלי התקשורת בארץ וה"חגיגה" הגדולה של

שלו, הציג הרב וינמן את הפרוטוקולים מדיוני בית הדין הרבני בפתח תקווה, בראשות האב"ד הגרש"ש קרליץ זצ"ל ומסמכים רבים נוספים, המפריכים אחת לאחת את ה"בירורים" של גורן.

הרב וינמן מציין מספר אנשים שסייעו בידו בפרשה, ואשר עמלו קשה, לעיתים תוך סיכון עצמי מוחשי. מקורבי האה והאחות ששירתו בצנחנים, איימו באלימות על העוסקים בניהול התיק ובמאבק נגד ה"היתר" של גורן. בין השמות הבולטים הוא מזכיר את הרב חיים רוזנר, הרב ברוך וסרמן והרב יהושע לפידות, אשר הסתובבו בכל רחבי הארץ, כדי להשיג מסמכים ועדויות, כמו גם להפיץ את דבר מרגן ורבנן גדולי התורה זצוק"ל ויבלחטו"א על „פסקו“ של גורן.

שקר ותרמית יסודו

במסגרת שליחותו לפרסם ברבים את דעת מרגן ורבנן אודות האיש ופסקיו, כולל הפרסומים וההסברה בענין, פעל הרב וינמן בהכוונתו של מרב שליט"א, מספר איש שיחנו. בתוך מסגרת מצומצמת של פרסום בעיתון, היה צריך לברור מתוך הר המסמכים והפרוטוקולים את העיקר והחשוב, ובעיקר, אילו דברים יביאו את התועלת ואת המטרה שלשמה נועדו הפרסומים, כדי שגם הציבור הכללי יקבל את התמונה המליאה על הפרשה, שכל ה"היתר" של גורן בשקר ובתרמית יסודו, וכאן, במהלך ההדרכה וההכוונה, ראיתי את עיני הבדולח שיש רק לגדולי ישראל, אומר הרב וינמן שהיה בפרשה זו ה"ידא אריכתא" של מרב שליט"א.

לתזכורת נביא את עיקרי הפרשה בקצרה, פרשה שהחלה כבר בשנת תשט"ז. אז הגיע לדיון בפני בית הדין הרבני בתל-אביב נושא כשרותם של ילדי הזוג לנגר. בשנת תרפ"ג נישאה גב' חוה גינזבורג בנישואים ראשוניים לגר צדק אברהם (בולק) בורקובסקי, ובשנת תש"ד התחתנה בשנית עם אוטו לנגר, חייל בצבא הבריטי, ללא גט, רח"ל, מבעלה הראשון. מנשואים שניים אלו נולדו האה והאחות לבית לנגר.

"למה, אני שואל, במחילת כבוד הרבנים, כשאדם מסתיר בביתו מטילי זהב, ואינו מודיע על כך לאוצר המדינה הוא נקנס בממון רב עד שמחרימים את ממונו, ולמה אין קונסים את הרבנים של שמעלימים אוצר יקר כזה מעין המדינה, ומכניסים את כל המדינה למערכות של בחירת

“בושו לכם רבני ישראל, אתם המקבילים משכורות מהעירייה והממשלה, אתם הנמצאים במדינה יהודית, אתם האכזרים שאין זיק של רחמים בלבכם על אלה הנשים וילדיהם, שלבכם כלב האבן, אינכם מבקרים בכיכר דיזנגוף ולא ברחובות הסמוכים, ואינכם מכירים את המצב

ה"פטנט" המרכזי

הפטנט המרכזי ב"היתר" של גורן
עשה שימוש בכלל של "אפקיננהו",
ובר שעורר את דמיונם של רבים
מהסגל האקדמי משפטי בארץ, והם
הרגישו שממש גילו את הקוד המסתורי
לפירוק כל מערכת הנשואים והגירויים
בארץ. במאמר סאטירי שנון שפורסם
בשעתו בעיתון "המודיע" כותב הרב
מילשטיין על גילוי של פרופ' זילבר
שופט ביהמ"ש פ' העליון, שבמאמר
נורל בעיתון "הארץ", "גילה"
תחבולה מהפכנית שנתגלתה רק
עכשיו והיא נמצאת שם כתוספות...
ובה אפשר בקלי קלות להתיר את כל
המזמורים שיבואו חלילה מכאן ועד
לסוף העולם.

ב. פרוינד. הדו"ח הנושא את התאריך 3.1.1947 מספר, כי הבעל הקודם, בורקובסקי, מכניס את בנו לאוירה נוצרית, לחגיגות נוצריות וכו'. וכאן מצא לו גורן "הוכחה" והוא כותב: "מכל זה (הדו"ח של העובדת הסוציאלית) ברור כשמש, שמר בורקובסקי חי בארץ כנוצרי, היה הולך לחגיגות נוצריות יחד עם בנו והיה מכניס אותו באופן קבוע לאוירה נוצרית וכו'".

והנה המסקנה של גורן: "הנה לנו מה שאומר הדו"ח המוסמך ביותר מאותן השנים, שהוא חי כנוצרי ומעביר לשמר גם את בנו הקטן בן ה-10. אין זה סיפורה של האשה חוה לגר, כי אם מסקנות העובדת הסוציאלית כפי שבררה בעצמה". כך לא פחות ולא יותר טוען גורן, אך מה לעשות, ועיון במשפט הראשון של דו"ח העובדת הסוציאלית שם נכתב בכירור: "את כל הפרטים קבלתי מהאם...", ובהמשך שוב ושוב מציינת העו"ס "היא אמרה", "היא מסרה". לחיזוק הסתייגותה מוסיפה העו"ס שלדברי גורן "בררה את הדברים בעצמה" פעמים אחדות את המילה "לדבריה", דהיינו, כל מה שנאמר בדו"ח על "נצרותו" של בורקובסקי, נאמר על-ידי אשתו לשעבר.

אם לא די בכך, בסוף הדו"ח מוסיפה העו"ס איפיון משלה לגבי הגב' לגר באומרה, כי היא "קלת דעת, וכאילו דואגת לסידור הילד. כעצם לא איכפת לה הרבה". המסקנה אם כן ברורה ודועקת מאליה; אין כאן מסמך חדש, שום הוכחה חדשה ושום חידוש, שכן "המסמך החדש" של גורן עמד לגד עיני הדיינים, ואלו דברי אשתו של בורקובסקי שחזרו ונטענו בבתי הדין שוב ושוב אך נדחו פעם אחר פעם, וזאת מחוסר הוכחה כלשהי לטענות אלו, ואף עדויות סותרות לחלוטין (כפי שיפורט בהמשך).

"הרב ידע"

נושא נוסף שעמד ב"סוד" ה"היתר" של גורן, נסמך על העובדה, כי גב' לגר התחתנה אצל הרב לויצקי בגבעת רמב"ם בשנת תש"ד. בענין זה טען גורן, כי אילו ידע הרב לויצקי כי

ידי שלוש אינסטנציות של בתי דין רבניים שדנו בפרשה במשך שנים - לבוא בקהל ד', וזאת עפ"י נימוקים 'הלכתיים' חסרי שחר ובעזרת דייני מתחרת.

אנשים דתיים שזוכרים גירסא דינקותא ואשר שלמות ההלכה וכבוד השיפוט הרבני יקרים בעיניהם, כמו גם אנשים חילוניים השלמים עם עצמם והמעדיפים כנות ועקביות על 'עיסקות' - ידחו בשתי ידיים האפשרות לתפור 'פסק דין' בתפרים גסים... אלא כאלה יתקוממו נגד 'פסקי דין' מוזמנים ע"י השלטונות למטרות פוליטיות רגעיות. כאלה יכירו ויודו, כי עקיפת סדרי דין מינימליים שאין מקומם בשיפוט החילוני, ודאי וודאי מקומם לא יכירם בשיפוט הדתי".

לאחר ההקדמה החשובה הזו, באה ההתמודדות עם "היתרו" של גורן במבחן העובדות, כאשר אחר היסודות ה"איתנים" ב"פסק" התבסס על הטיעון, כי בעלה הראשון של אמם, הגב' לגר, הנו בבחינת "גר שחזר לסורו" וממילא בטל גיורו מעיקרו, ולכן נישואיו אינם נישואין והממזרים - אינם ממזרים. את הטיעון הזה העלתה

הרה"ר לשם כך... אכן, יצא המרצע מן השק, אתם מכירים היטב את דברי התוספות הללו, ואינכם משתמשים עמו כדי שלא יתגלה קלונכם המחפיר, שאינכם מעוניינים אלא לגרום צרות ולהרבות ממזרים בישראל, וכדי להילחם ברבנות וראשיה...
אוצר החכמה

עינא פקיא

אם הפרסומים הללו, התייחסו לגורן והחזירו לו מנה אפיים על יחסו המזלזל כלפי גדולי הדיינים, הרי הפרסומים שיצאו תחת ידו של הרב וינמן ואשר עברו את עינא פקיא של מרן הגר"ש שליט"א, נעשו תוך התייחסות מפורטת לעובדות, כפי שנהוג ומקובל אצל דייני ישראל. אוצר החכמה

בפתח הפרסומים הללו שנעשו בדיוק השבוע לפני 30 שנה נאמר: "מאז היותו לגוי, בעת קבלת התורה על הר סיני, שמר עם ישראל אמונים להלכה הפסוקה, הכתובה והמסורה, וכפי שניסח זאת רבנו סעדיה גאון, 'אין אומתנו אומה אלא בתורתיה'. יחיד שעבר עבירה וסטה מההלכה, דרכי תשובה פתוחות בפניו תמיד, אוצר החכמה

בפתח הפרסומים הללו שנעשו בדיוק השבוע לפני 30 שנה נאמר: "מאז היותו לגוי, בעת קבלת התורה על הר סיני, שמר עם ישראל אמונים להלכה הפסוקה, הכתובה והמסורה, וכפי שניסח זאת רבנו סעדיה גאון, 'אין אומתנו אומה על בתורתיה'. יחיד שעבר עבירה וסטה מההלכה, דרכי תשובה פתוחות בפניו תמיד, אולם רב ומורה הוראה הסוטה מן ההלכה ועושה אותה פלסתר, דינו כדן 'מגלה פנים בתורה שלא כהלכה'

גב' לגר (ככל הידוע, לאחר שקיבלה ממאן דהוא "ייעוץ" זה) בכל שלבי הדיון בבית הדין הרבני, טיעון שנדחה פעם אחר פעם וזאת מחוסר ביסוס והוכחות, הודיע גורן, כי מצא עדויות ומסמכים חדשים המאשר זאת.

"מסמכים חדשים"

בחוברת שהוציא גורן, הוא מסתמך בעיקר על חוות דעתה של עובדת סוציאלית מטעם עיריית תל-אביב, הגב'

אולם רב ומורה הוראה הסוטה מן ההלכה ועושה אותה פלסתר, דינו כדן 'מגלה פנים בתורה שלא כהלכה' (ראה אבות, ג' י"א).

"באחרונה נאלצו רבני ישראל ודייניה להיקהל ולעמוד על נפש ההלכה, מירי הקמים עליה 'להתאימה' למציאות חדשה. לשיא עגום של עשיית ההלכה פלסתר הגענו, עם 'פסק דינו' של ש. גורן, שבו התיר לממזרים - שנקבעו כך על

רוח עושים עובר עתה בארצנו הקדושה ומטעה את הרבים כאילו יש יכולת לשנות את ההלכה המקובלת עלינו מסיני ומדור דור, ולהתיר דברים האסורים על יסודות שאין להם שחר והם שקר וכזב.

אנו מצהידים שכל האומר כן אין לו חלק בהלכה ואין לסמוך על הוראתו. וכל המסייעים בהתפשטות דעה זו המסוכנת לקיום האומה עתידים ליתן את הדין.

וע"ז באה"ת, י"ג מנחם אב תשל"ב.

יעקב ישראל קניבסקי

יחזקאל אברמסקי

נשיא ועד הישיבות

חיים שמואלביץ משה חברוני
ראש ישיבת מיר ראש ישיבת, חברון

אלעזר מנחם מן שך

ראש ישיבת פוניבז'

שלמה זלמן אויערבך

ראש ישיבת, קול תורה

יוסף שלום אלישיב

היא נשואה ליהודי, הוא לא היה משיא אותה בלי גט. מכאן שהרב לויצקי "ידע" כי בורקובסקי הינו גוי, ולכן לא הצריך אותה לקבל ממנו גט. טענה זו יכולה היתה להיות חזקה מאוד, אלמלא הפרוטוקול של דיוני בין הדין הרבני מב' אייר תשט"ו שבו אמרה גב' לנגר בתשובה לשאלת הדיונים: "ב"ב" 43' התחתנתי אצל הרב בגבעתיים. לא סיפרתי לו על בעלי הגר. אמרתי לו שאני רווקה ושמי חוה גינצבורג".

על גירסתה זו חזרה גב' לנגר בדיון נוסף של בית הדין שנערך בתשרי תשכ"ז, והפעם בתשובה לשאלתו של האב"ד הגרש"ש קרליץ זצ"ל "ב"ב" 44' התחתנתי עם אוטו יהושע לנגר בגבעת רמב"ם. אני לא סיפרתי להרב שיש לי בעל, אולם מסרתי למר לנגר את כל הסיפור עם בעלי אברהם, והוא אמר לי שאני לא צריכה גט ממנו, מפני שהוא גוי...".

הוכחה מוצקת נוספת בענין זה, מקורה בדיון אחר בבית הדין הרבני בב' אלול תשי"א, אז גם פסק בית הדין, כי עליה להתגרש מבורקובסקי ללא דיחוי, וכי היא "האשה חוה לבית גינצבורג אסורה אחרי הגט להתחתן עם אוטו לנגר לעולם". הגב' לנגר שומעת זאת, כאמור בשנת תשי"א, שבע שנים אחרי נישואיה עם לנגר אצל הרב בגבעת רמב"ם, ואינה פוצה פה ואינה אומרת לבית הדין שהיא נשואה כדת וכדין עם היתר של רב". מסקנת הדברים היתה ברורה מאוד: שגב' חוה-גינצבורג בורקובסקי-לנגר רימתה והונתה את הרב לויצקי, כאשר הציגה את עצמה בפניו כרווקה, בשמה לפני נישואיה. מכאן גם ברור, כי הרב לויצקי לא ידע מאומה על קשרי הנישואין שלהם עם בורקובסקי, שכן אילו ידע על כך, לא היה מחתן אותה עם לנגר, בלי גט, כשהם שבית הדין הרבני בתל-אביב קבע (בשנת תשי"א) כי "על הזוג להתגרש מיד ללא דיחוי", והרי אם בורקובסקי נחשב לגוי, לשם מה הצורך כלל בגט?

ה"פוסק" האמיתי

דבר נוסף שעולה מכל המסמכים היה, כי ה"פוסק האמיתי" שאמר לה

שאין היא צריכה גט מהגר, היה לא אחר מאשר אוטו לנגר בכבודו ובעצמו, כפי שהיא עצמה אמרה בבית הדין, אולם החשוב מכל, כל הפרוטוקולים הללו היו לנגר עיניו של גורן כאשר ערך את חיבורו. אם לו די בכך, בעמ' 13 לחיבורו לאחר שהוא משחזר את סיפורה של גב' לנגר, לפי מה שסיפרה בבית הדין, אך משמיט את השורה שבה היא אומרת "אני לא סיפרתי להרב שיש לי בעל".

נקודה חשובה וקארדינלית שעמדה לא רק במרכז הפרסומים, אלא גם במקור פעילות נרחבת שבה פעל הרב וינמן בשליחותו של מרן הגר"ש שליט"א, היה נושא יהדותו של בורקובסקי. ע"כ ועל פרשיה נוספת ופחות ידועה בה פעל הרב וינמן בשליחות מרן שליט"א, ואף היא קשורה בגורן שעשה שימוש בכוחו כדי להכתיב את דיעותיו - בפרק הבא.